

Baltijos biržų akcijų indeksų skaičiavimo pakeitimai nuo 2005 m. liepos 1 d.

Šio dokumento tikslas supažindinti su pokyčiais skaičiuojant Baltijos biržų indeksus nuo 2005 m. liepos 1d. Baltijos biržų listinguojamų akcijų indeksų (RIGSE, TALSE, VILSE) ir Baltijos oficialiųjų sąrašų akcijų indekso (BALTIX) taisyklių pagrindas yra NOREX¹ Šiaurės Europos taisyklės “Listinguojamų akcijų, sektorių ir geriausių įmonių indeksų sudarymo ir priežiūros taisyklės”.

1. Skaičiavimas

1.1. Koregavimai susiję su dividendais

Dabartinėje formulėje koregavimai, susiję su dividendais, atliekami dividendų sumą pridedant prie akcijų, kurios nesuteikia teisės gauti dividendus, kainos. Naujoje formulėje dividendai yra atimami iš akcijos kainos vardiklyje. Praktikoje šie pokyčiai reiškia, kad koregavimas pagal naują modelį įvyks dieną ”be teisių”, tuo tarpu dabartiniame modelyje koregavimai susiję su dividendais atliekami tik tada, kai įvyksta pirmas sandoris akcijomis, kurios jau nebesuteikia teisės gauti dividendus. Pagal dabartinį modelį koregavimai nelikvidžioms akcijoms gali būti atliekami kelios dienos, o gal net ir savaitės po dienos ”be teisių”. Pagal naują modelį koregavimai susiję su dividendais atliekami dieną ”be teisių”, nepriklausomai nuo to ar buvo sudarytas sandoris, ar ne.

$$I_t = \frac{\sum_{i=1}^n (q_{i,t} \times p_{i,t})}{\sum_{i=1}^n [q_{i,t} \times (p_{i,t-1} - d_{i,t}) \times a_{i,t}]} \times I_{t-1}$$

I = indekso reikšmė

t = skaičiavimo data

q_i = akcijų i skaičius

p_i = akcijų i kaina (NOREX kainų algoritmas)

n = akcijų skaičius indekse

d_i = akcijų i dividendai

a_i = akcijų i akcinių įvykių koregavimo koeficientas

1.2 NOREX kainų algoritmas

Indeksų skaičiavimui NOREX biržose taikomos šios akcijų kainų nustatymo taisyklės:

- jeigu prekybos dienos metu akcijos kaina nustatyta nebuvo, indekso skaičiavimui naudojama paskutinė mokėta kaina.
- jeigu didžiausia paklausos kaina yra didesnė nei paskutinė mokėta kaina, indekso skaičiavime naudojama didžiausia paklausos kaina.
- jeigu mažiausia pasiūlos kaina mažesnė nei paskutinė mokėta kaina, indekso skaičiavime naudojama mažiausia pasiūlos kaina.

¹ www.norex.com

- jeigu indekso paskutinei reikšmei skaičiuoti buvo naudojama paklausos ar pasiūlos kainos, šios kainos laikomos prekybos dienos paskutinėmis mokėtomis kainomis ir naudojamos indekso skaičiavime iki tol kol nebus nustatyta nauja akcijų kaina.

NOREX kainų algoritmo tikslas yra indekso skaičiavimui naudoti kainą, kuri nelikvidžioms akcijoms yra tikslesnė nei paskutinė mokėta kaina.

BALTIX indekso skaičiavimui naudojamos paskutinės mokėtos akcijų kainos.

Jeigu prekybos dienos metu nebuvo sudarytas nei vienas sandoris imama ankstesnės prekybos dienos paskutinė mokėta kaina.

2. Koregavimai

Kad išlaikytų indeksų skaičiavimo principus ir indeksai atspindėtų tikrą akcijų portfelio vertę, Baltijos šalių biržos indeksų skaičiavimo metu daro koregavimus. Koregavimų rezultatas – bet kuriuo periodu ar konkrečiu laiko momentu indeksų vertės yra palyginamos.

2.1. Įmonių susijungimas arba perėmimas

Įmonių susijungimo arba perėmimo atveju listinguojamos bendrovės akcijos bus išbrauktos iš indekso šių akcijų įsigijimo dieną, kuomet įsigyjančioji bendrovė valdo ne mažiau kaip 90 proc. listinguojamos bendrovės akcijų.

Termino “valdo” taikymo data nustatoma pagal:

- a) įsigyjančios bendrovės pranešimą biržai apie 90 proc. akcijų paketo įsigijimą;
- b) sandorio užregistravimą biržos prekybos sistemoje;
- c) akcijų įregistravimą VP depozitoriume.

Skaičiuojant BALTIX indeksą, šios akcijos turi būti išbrauktos iš Indekso kitos Indekso peržiūros metu (nebent Baltijos šalių biržos nusprendžia kitaip), jeigu emitento ne mažiau kaip 90 procentų akcijų priklauso vienam savininkui.

2.2. Įmonės padalijimas

Įmonės padalijimo atveju bus naudojama ne tik akcijų išėmimo iš indekso taisyklė, bet ir naujas “įvertinimo metodas”. Šis metodas bus taikomas tam, kad būtų išvengta akcijų arba pasirašymo teisių išėmimo iš indekso dieną “be teisių”. Akcijų arba pasirašymo teisių vertė gali būti paskaičiuota šiais metodais:

1. Pagal akcijų arba pasirašymo teisių kainą kitoje biržoje, kai akcijos arba pasirašymo teisės yra listinguojamos kitoje biržoje;
2. Pagal bendrovės pranešimą, kai bendrovė viešai informuoja apie vertę;
3. Pagal narių įvertinimą, imant vidutinę vertę (turi būti ne mažiau kaip 5 įvertinimai).

Jeigu nei vienas iš aukščiau paminėtų metodų nėra pritaikomas, tai birža turi galimybę dieną “be teisių” išimti akcijas arba pasirašymo teises iš indekso iki tol kol atsiras atitinkama kaina.